

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ СИСТЕМОЮ РЕГІОНУ

Дубініна Я.П.

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький національний технічний університет

В умовах транзитивної економіки державний апарат виявився не готовим до ринкової адаптації системи освіти й ефективного регулювання взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці: потужним регулятором починають служити соціальні потреби в освіті окремих осіб, організацій, суспільства в цілому. У зв'язку із цим необхідно реалізувати адекватні зміни в змісті, технологіях, організації освітнього процесу, його забезпеченні й управлінні освітніми установами.

У цілому результативність соціально-управлінських реформ в українській вищій освіті, на яку й повинна бути спрямована активна діяльність з вдосконалення регіонального управління, слід вимірювати за показниками її реальної якості, об'єктивної доступності й оптимальної відповідності потребам ринку праці.

Загострення конкурентної боротьби на ринку праці й освітніх послуг об'єктивно приводить до ситуації, коли необхідно вирішувати питання децентралізації управління й передачі частини повноважень з управління вищою школою в регіони, коректувати й координувати освітню політику з урахуванням ринкових, економічних і культурно-історичних особливостей території.

Нині **однією з основних невирішених проблем** залишається **відсутність досконалих механізмів взаємодії** системи вищої освіти з ринком праці й роботодавцями у сфері забезпечення актуальної сьогоденної та перспективної потреби як за напрямками й обсягами підготовки фахівців з вищою освітою, так і за якісними вимогами до сучасних конкурентоздатних кадрів для регіону. Сучасна система вищої освіти, як і вся система української освіти в цілому, перебуває в стані значного відриву від ринку праці в силу своєї соціальної замкнутості й обмеженості взаємодії із соціальними партнерами, що проявляється у невідповідності структури підготовки кадрів потребам ринку праці.

З урахуванням усе більшого зростання ролі й значення регіонів у підвищенні ефективності ринкових реформ і демократичних перетворень у країні в цілому, актуальним стає завдання розробки теоретичних і методичних підходів до дослідження

механізму функціонування інституту соціального партнерства на регіональних ринках праці.

Вважаємо, що в основу вибору стратегічних напрямів розвитку освіти повинна бути покладена *ідея взаємодії* між системою та зовнішнім середовищем, узгодження інтересів і запитів обох сторін, максимальне залучення всіх сфер регіонального життя до вирішення завдань освіти та науки; об'єднання внутрішніх ресурсів освіти та зовнішніх впливів на основі координації соціального, культурного та наукового потенціалу регіонів.

У ході дослідження вдалося встановити, що умовами реалізації (ресурсними механізмами) стратегічних напрямів може стати запровадження низки нових ***управлінських технологій регіонального розвитку освіти:***

- впровадження організаційно-технологічного механізму регулювання взаємодії ринку освіти та ринку праці у регіоні (соціальний діалог);

- впровадження системи постійного відстеження динаміки змін на ринках освіти та праці (моніторинг ринків), побудова прогнозу взаємодії, розробка відповідної програми;

- оновлення функцій управління (на всіх рівнях) відповідно до нових видів управлінської діяльності;

- організація служби *освітнього маркетингу* для вивчення соціального попиту на освітні послуги;

- реальне забезпечення відкритості та доступності освітньої галузі перед громадськістю.

На наш погляд, розв'язання проблем забезпечення випереджувального розвитку вищої освіти, її ресурсного забезпечення, спрямованого на максимальне задоволення освітніх потреб особистості, відповідності рівня і якості кваліфікації, компетентності робітників вимогам роботодавців, має здійснюватися шляхом:

1) ***Підвищення ефективності управління через***

- поступове здійснення **децентралізації** управління вищою професійною освітою і навчанням, забезпечення якісних змін у взаємодіях центру й регіонів з питань функціонування та розвитку системи вищої освіти шляхом *перерозподілу повноважень* й функцій;

- впровадження нової дієвої моделі державно-громадського управління вищою освітою з метою підвищення ролі й відповідальності **соціальних партнерів**, суб'єктів господарювання та місцевих органів виконавчої влади за відповідність обсягів,

напрямів та якості підготовки кваліфікованих фахівців вимогам економіки регіонів;

2) ***Забезпечення взаємозв'язку ринку освіти і ринку праці через:***

- підвищення ефективності *профорієнтаційної роботи* серед шкільної молоді щодо вибору майбутнього виду діяльності (професії) і тенденцій розвитку ринку праці;

- **впровадження механізмів взаємодії** закладів професійної освіти та роботодавців як у напрямі наближення якості підготовки фахівців до вимог ринку праці, так і з метою залучення до сфери освіти додаткових матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів;

- **узгодження інтересів соціальних партнерів в освіті за допомогою маркетингового інструментарію;**

- здійснення *інформаційно-рекламної роботи* щодо **престижності** професій виробництва та сфери послуг, їх потреби на ринку праці, можливостей системи вищої освіти; задоволення інформаційно-комунікативних потреб суб'єктів освітнього процесу.

Таким чином, перехід на **державно-громадське управління** вищою освітою шляхом його децентралізації та залучення до участі в цих процесах соціальних партнерів, суб'єктів господарювання, інших зацікавлених сторін, **посилення орієнтації професійної освіти і навчання на регіональний ринок праці**, формування цілісної, відкритої, гнучкої системи вищої професійної освіти, орієнтованої на соціально-економічний розвиток країни дозволить **оптимізувати освітню галузь регіону**.